

O ležaní v posteli

G.K. Chesterton

15. augusta 2019 ✚ *Spoločnosť*

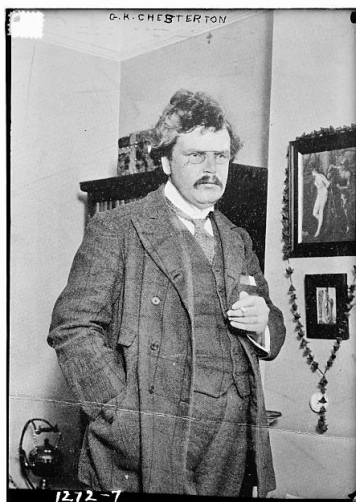
Ležať v posteli by bol celkom dokonalý a vynikajúci zážitok, keby mal človek farebnú ceruzku tak dlhú, aby mohol kresliť na strop. Taká ale obvykle nebýva v domácnosti po ruke. Osobne sa domnievam, že by stačilo aj niekoľko vedier farby a metlu. Lenže keby človek pracoval skutočne veľkoryso a majstrovsky a nanášal farbu vo veľkých plochách, kvapkala by mu späť na tvár bohatým pestrým prúdom ako nejaký rozprávkový dážd, a to by malo svoje nevýhody. Obávam sa, že by sme sa pri tejto umeleckej činnosti museli obmedziť na čiernu a bielu. K tomu účelu by bol ale biely strop veľmi užitočný. Je to vlastne podľa môjho súdu jediný spôsob, ako sa dá biely strop využiť.

Keby nebolo toho nádherného experimentu, totiž ležania v posteli, asi by na to vôbec neprišiel. Roky som hľadal v modernom dome voľné miesto, kam by sa dalo maľovať. Papier je príliš malý pre skutočne alegorický obraz, ako hovorí Cyrano z Bergeracu: „Potrebujem obrov!“

Ale kedykoľvek som sa snažil nájsť nejakú peknú plochu v moderných miestnostiach, ktoré obývame, bol som vždy žalostne sklamaný. Zistil som, že medzi mnou a mojou túžbou visí ako jemne tkaná záclona nekonečne opakujúca sa zložitost drobných predmetov. Preskúmal som steny a ku svojmu prekvapeniu som zistil, že sú polepené tapetami a že tapety sú už pomaľované veľmi nezaujímavými obrázkami a že všetky tie obrázky sú si smiešne podobné. Nedokázal som pochopiť, prečo jeden úplne náhodný symbol (nemajúci zrejme akýkoľvek náboženský či filozofický význam) musí byť roztrúsený po všetkých pekných stenách ako kiahne. Myslím, že Biblia má určite na mysli tapety, keď hovorí: „Varujte sa prázdnych opakovaní, ako činia pohania.“

Uvedomil som si, že turecký koberec je spleť nič nehovoriacich farieb asi ako turecká ríša alebo pochúťka zvaná turecký med. Nevieť presne, čo by to tá turecká pochúťka mala byť. Pravdepodobne vraždenie Macedónov. Všade, kam som sa svojou ceruzkou alebo maliarskym štetcom prišiel, som k svojej neľúbosti zistil, že už tam z nevysvetliteľných dôvodov boli predtým mnou iní a svojimi detinskými a barbarskými vzormi pokazili steny, záclony aj nábytok.

Naozaj som nikde nemohol nájsť prázdne miesto na kreslenie, až pri tej príležitosti, kedy som zostal ležať v posteli o niečo dlhšie, než je u mňa zvykom. A vtedy uvidel môj zrak žiaru bieleho neba, tú bielu plochu, ktorá je vskutku takmer definíciou raja, pretože symbolizuje čistotu a zároveň aj slobodu. Bohužiaľ však ako každé nebo malo tú nevýhodu, že ho síce zbadáme, ale pritom zistíme, že je nedosiahnuteľné. Vyzeralo prísnejšie a vzdialenejšie ako modrá obloha za oknom. Môj návrh maľovať naň chlpatým koncom metly bol zamietnutý – nezáleží na tom kým, bola to osoba zbavená všetkých politických práv – a dokonca ani môj skromnejší návrh, že strčím druhý koniec metly do ohňa a urobím z nej uhol, neprešiel.

Zdroj: wikipedia.com

Aj tak som však presvedčený, že celá originálna inšpirácia pokryť stropy palácov a katedrál bojovnými výjavmi padlých anjelov a víťazných bohov pochádzala práve od osôb s podobnou skúsenosťou. Som si istý, že práve preto, že sa Michelangelo venoval tej starodávnej a počestnej činnosti, totiž ležaniu v posteli, že práve preto si vôbec uvedomil, ako sa dá premeniť strop Sixtínskej kaplnky v úžasnú napodobneninu božskej drámy, ktorá sa mohla odohrať iba na nebesiach.

Tón, ktorým sa teraz hovorí proti zvyku ležania v posteli, je pokrytecký a nezdravý. Zo všetkých moderných nápadov, ktoré sú tak trochu dekadentné, nie je nič hroznejšie a nebezpečnejšie, než zvyšovať druhoradé a nedôležité zložky chovania na úkor tých dôležitých a základných, na úkor nemennej, všeobecne známej a tragickej ľudskej morálky. Ak existuje niečo horšie ako súčasné oslabenie dôležitejších stránok etiky, tak to je jedine toto posilňovanie jej slabších stránok. Dnes naplatí, že čistota je skoro tak dôležitá ako zbožnosť, naopak: čistotu sme zbožstili, zbožnosť pohoršuje.

Dramatik môže napadnúť inštitúciu manželstva, ak zachová spoločenské zvyklosti, a stretol som sa s ibsenovskými pesimistami, ktorí hlásali, že piť pivo je zlé, ale vypiť jed je správne. Obzvlášť je tomu tak vo veciach hygieny, hlavne čo sa týka ležania v posteli. Vstávať skoro ráno považuje množstvo ľudí za podstatnú súčasť morálky, aj keď by si mali skôr priznať, že je to vec osobného vkusu a možností. Je to v podstate praktická múdrosť, a nie je na tom nič morálne, rovnako ako opak nie je nič nemorálne.

Skoro ráno vstávajú lakomci, a zloději vraj vstávajú až večer. Veľkým nebezpečenstvom pre našu spoločnosť je to, že všetky jej mechanizmy idú čím ďalej tým viac sťažka, oproti tomu jej duch je čím ďalej tým viac labilnejší. Naša každodenná práca a plány by mali byť slobodné, pružné a tvorivé, nemenné by mali byť naše zásady a ideály. Bohužiaľ je presne naopak, názory meníme neustále, avšak obed sa nám nemení. Preto by som uvítal, keby ľudia mali silné a zakorenené zásady, a čo sa jedla týka, nech obedujú niekedy na záhrade, inokedy v posteli alebo na streche alebo na strome.

Nech si debatujú napríklad v posteli, na lodi alebo v balóne, ale v diskusii by mali vychádzať z rovnakých princípov. Tento desivý nárast dobrých návykov znamená vlastne prílišné zdôrazňovanie cností, ktoré obyčajný návyk môže zneužiť, a znamená nedostatočné zdôrazňovanie cnosti, ktorú návykom nezískate, ako skvelé náhle hnutie súcitu či úprimnosti.

Keď niekedy znenazdajky dôjde k takému vnuknutiu, môžeme zlyhať. Vstávať o piatej ráno si človek zvykne. Ale nezvykne si na to, ak ho budú chcieť za jeho názory upáliť, pretože prvý pokus obvykle končí fatálne. Mali by sme venovať trochu viac pozornosti možnostiam toho, čo je hrdinské a nečakané. Keď zleziem dole z tejto postele, určite urobím nejaký ukrutne cnostný čin.

Pre tých, ktorí hodlajú študovať veľké umenie ležania v posteli, musím pripojiť dôrazné varovanie. Je zrejmé, že sa tejto činnosti musí holdovať s mierou, čo platí tak pre tých, ktorí môžu v posteli pracovať (napríklad novinári), a ešte viac pre tých, ktorí nemôžu (ako napríklad profesionálni lovci veľrýb). Ale to nie je výstraha, ktorú mám na mysli. Ide o toto: Keď už ležíte v posteli, nevymýšľajte si dôvody a vôbec sa neospravedlňujte. Nemyslím tým samozrejme vážne chorých. Ale keď leží v posteli zdravý človek, nech si tam leží a nech sa neospravedlňuje: potom vstane ako zdravý. Ale ak to bude robiť z nejakého podradného hygienického dôvodu, alebo ak to bude chcieť zdôvodňovať vedecky, určite vstane ako hypochonder.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/o-lezani-v-posteli/>